

ADÓZÁSI PÉNZÜGYTAN ÉS ÁLLAMHÁZTARTÁSI GAZDÁLKODÁS
Közpénzügyek és államháztartástan II.

Adózási pénzügytan és államháztartási gazdálkodás

Közpénzügyek és államháztartástan II.

Budapest, 2015

Alkotószerkesztő:
PROF. DR. LENTNER CSABA

Lektorálta:
PROF. DR. HUSZTI ERNŐ
PROF. DR. TÖRÖK GÁBOR

Jelen kötet
a Pallas Athéné Domus Animae Alapítvány
támogatásával készült.

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem kiadványa.

Kiadja: NKE Szolgáltató Kft.
Felelős kiadó: Hegyesi József ügyvezető igazgató
Kiadói szerkesztő: Balla Zsófia
Nyomdai munkák: Pannónia Nyomda Kft.
Felelős vezető: Dr. Cseh Katalin ügyvezető

© A szerzők
© Lentner Csaba
© NKE Szolgáltató Kft.

ISBN 978-615-5527-12-8

TARTALOM

Előszó új közpénzügytani könyvünkhöz (Lentner Csaba)	27

I. RÉSZ: ÁLLAMHÁZTARTÁSI GAZDÁLKODÁSI ÉS SZÁMVEVŐSZÉKI ELLENŐRZÉSI KERETEK

1. FEJEZET (Lentner Csaba)

A magyar nemzetgazdaság működésének gazdasági, rendszertani és jogszabályi alapjai – unortodox jegybanki eszközök bemutatásával ékesítve	31
1. A nemzetgazdaság működésének átfogó keretrendszere.....	31
2. A magyar nemzetgazdaság működésének főbb jogi és gazdálkodásszabályozási keretei.....	38
2.1. A fenntartható államműködés „sarokkő” jogszabályai	38
2.2. Az államháztartási gazdálkodás alapelvei.....	43
3. Az újjászervezett magyar állam közpénzügyi gazdálkodásának praktikus aspektusai	46
3.1. A változások okairól, rendszeréről, a nemzetgazdasági tervezés jelentőségéről	46
3.2. Győztes csatáinkról s a jövőről	52
4. A gazdaságpolitikát segítő monetáris politikák.....	55
4.1. Nemzetközi kitekintés	55
4.1.1. Az USA központi bankjának válságkezelése	55
4.1.2. Az Európai Központi Bank válságkezelése	56
4.1.3. Az angol központi bank válságkezelése.....	60
4.1.4. A központi bank válságkezelő politikája Japánban.....	62
4.2. A Magyar Nemzeti Bank növekedést serkentő politikája	64
1. melléklet. Az Európai Központi Bank állampapír-vásárlási programjainak és szabályozásának áttekintése (2014. decemberi állapot szerint).....	71
2. melléklet. Az EKB egyéb eszközvásárlási programjai	73
Irodalomjegyzék	75

2. FEJEZET (Baritz Sarolta Laura OP)

Az állami gazdálkodás etikai vonatkozásai – erényetikai megközelítésben	77
1. Bevezetés.....	77
2. Gazdasági paradigmák	79
2.1. Az erényetika	80
2.1.1. Az erényetika emblematikus korszaka: a civil gazdaság	81
2.2. A haszonközpontú paradigma	82
3. Az emberi tényező erényetikai jellemzői	83

3.1. Arisztotelész: az erényes ember	84
3.2. Aquinói Szent Tamás: a jó ember	85
4. A gazdasági rend – erényetikába ágyazva	88
4.1. Az állami gazdálkodás gazdaságetikai alapelvei	88
4.1.1. Az állami gazdálkodás legfőbb erényetikai elve: a közjó	90
Felhasznált irodalom	92

3. FEJEZET (Dormán István Zoltán)

A költségvetési rend szerint gazdálkodók tervezési feladatai és gazdálkodásuk főbb jellemzői, követelményei – a költségvetés tervezése és a költségvetés

véleményezését megalapozó ÁSZ-ellenőrzés módszertana	95
1. Bevezetés.....	95
2. A költségvetés tervezése.....	96
2.1. A költségvetés készítése	97
2.1.1. A költségvetési tervezési módszerek.....	97
2.1.2. Az Európai Unió költségvetése.....	100
2.1.3. A költségvetés tervezésének folyamata Magyarországon.....	105
2.2. A központi költségvetési szervek részletes költségvetése.....	108
3. A költségvetés tervezésének véleményezése	110
3.3. Az ellenőrzés módszertana.....	111
3.4. Az ellenőrzés folyamata	112
3.4.1. Felkészülés.....	112
3.4.2. A költségvetési törvényjavaslat véleményezésének előkészítése	113
3.4.3. Végrehajtás	114
3.5. Az ellenőrzés gyakorlata	114
3.5.1. A tervezési folyamat ellenőrzése.....	116
3.5.2. A megalapozottság ellenőrzése	117
3.5.3. Az államadósság-szabály érvényesülésének vizsgálata	118
3.5.4. Véleményalkotás.....	118
3.5.5. Minősítés.....	118
3.6. Ellenőrzési tapasztalatok.....	120
3.6.1. Vélemény a 2013. évi költségvetésről a fejezetek vonatkozásában.....	121
3.6.2. Vélemény a 2014. évi költségvetésről a fejezetek vonatkozásában.....	122
3.7. Az ellenőrzés módszertanának továbbfejlesztése	122
Felhasznált irodalom	123

4. FEJEZET (Pongrácz Éva)

A költségvetés végrehajtásának ellenőrzése, jogi szabályozása,

ellenőrzési módszertana és gyakorlata.....	125
1. Bevezetés.....	125
2. Az államháztartás ellenőrzési rendszere.....	126
3. A költségvetés végrehajtásának ellenőrzése.....	127
3.1. Jogi szabályozás.....	127
3.2. Az ellenőrzés típusa, célja és köre.....	128
3.3. Az ellenőrzés folyamata.....	131
3.3.1. Előkészítés.....	132
3.3.2. Felkészülés.....	133
3.3.3. Végrehajtás.....	134
3.4. Az ellenőrzési program fő szempontjai.....	135
3.5. Az ellenőrzés módszertana.....	136
3.5.1. Ellenőrzési eljárások.....	137
3.5.2. Mintavételi eljárások.....	138
3.5.3. Dokumentálás.....	140
3.5.4. Vélemény.....	140
3.5.5. A számvevői megállapítások írásba foglalása.....	141
3.5.6. A számvevőszéki jelentés.....	143
3.6. Az Eredményszemléletű számvitelre való áttérés tapasztalatai.....	143
3.7. Zárszámadási ellenőrzési tapasztalatok.....	145
3.7.1. A 2010. évi zárszámadás ellenőrzése.....	145
3.7.2. A 2011. évi zárszámadás ellenőrzése.....	146
3.7.3. A 2012. évi zárszámadás ellenőrzése.....	148
3.7.4. A 2013. évi zárszámadás ellenőrzése.....	149
Felhasznált irodalom.....	150

5. FEJEZET (Németh Erzsébet – Kolozsi Pál Péter)

A közpénzfelhasználás célszerűsége és hatékonysága az Állami Számvevőszék

ellenőrzéseinek tükrében.....	153
1. Bevezetés.....	153
2. A közpénzfelhasználás célszerűségére és eredményességére vonatkozó szabályozási környezet Magyarországon.....	157
2.1. A Magyar Program.....	158
2.1.1. Stratégiai irányítás a közigazgatásban.....	158
2.1.2. Hatásvizsgálat a közigazgatásban.....	160
2.1.3. Szervezetfejlesztés a közigazgatásban.....	161
3. Elméleti háttér és nemzetközi kitekintés.....	162
3.1. Hatékonyság, hasznosulás egy koncepcionális modellben.....	162
3.2. Minőségi szabályozás mint a jó kormányzás alapja.....	164

4. Az Állami Számvevőszék ellenőrzési tapasztalatai a célmegjelölés, a mutatórendszer és a visszamérés terén	169
4.1. A pszichiátriai betegek ellátásának átalakítása: az eredményességi és hatékonysági célok hiányának következményei	170
4.2. Közfoglalkoztatás – a megfelelő mutatórendszer és kritériumok hiányának következményei	171
4.3. A Vidékfejlesztési célok megvalósítása – a céloktól való eltérés következményei.....	173
5. Eredményes és célra tartott közpénzfelhasználás – egy ÁSZ-jelentés hasznosulása	174
5.1. Az ÁSZ katasztrófavédelmi ellenőrzésének hasznosulása	175
5.1.1. Előzmények	175
5.1.2. Célzott számvevőszéki ellenőrzés	175
5.1.3. Az ellenőrzés közvetlen hasznosulása	176
5.1.4. Hosszú távú eredmények	177
6. Összegzés	178
Felhasznált irodalom	178

6. FEJEZET (Pulay Gyula)

A költségvetési gazdálkodás és tervezés (költségvetési adótervezés)

nemzetközi gyakorlata – az OECD költségvetési alapelvei,

az EU költségvetési irányelvei, az EU kis tagállamainak költségvetési

gazdálkodási gyakorlata..... 181

1. Törekvés a kiegyensúlyozott költségvetési gazdálkodásra és tervezésre.....	181
2. A jó költségvetési kormányzás elvei	182
3. Az Európai Uniónak a tagállamok költségvetési tervezésére vonatkozó legfontosabb szabályai	185
4. „Jó gyakorlatok” a költségvetési gazdálkodás, tervezés területén.....	189
5. Az adóbevételek tervezése	190
6. Középtávú költségvetési keretrendszer.....	193
7. A költségvetési tervezés jó gyakorlatai az EU egyes tagállamaiban.....	194
7.1. Eredményközpontú költségvetési menedzsment Ausztriában	194
7.2. A költségvetés stratégiai tervezése Észtországbán.....	197
7.3. Önként követett költségvetési szabályok Luxemburgban.....	198
7.4. Programalapú költségvetés Hollandiában.....	199
Felhasznált irodalom	201

7. FEJEZET (Nagy Zoltán)

A közpénzügyi támogatások rendszere és szabályozása..... 203

1. A támogatások szerepe a közfeladat-ellátásban	203
2. A közpénzügyi támogatás elméleti kérdései	206
3. Közpénzügyi támogatási eljárás.....	213

4. A közpénzügyi támogatási jogviszony mint polgári jogi és közjogi jogintézmény	218
5. Összegző gondolatok	221
Felhasznált irodalom	222

8. FEJEZET (Gregóczki Etelka)

A közbeszerzési jog szabályai az államháztartás területén	225
1. Történeti áttekintés	225
2. A közbeszerzés kialakulása az Európai Unióban	227
3. A közbeszerzés fogalma	228
4. A közbeszerzés folyamata	235
5. Jogorvoslati lehetőségek	241
6. A közbeszerzés intézményrendszere, közbeszerzési hatóság	243
7. Speciális eljárások	245
7.1. Az Európai uniós forrásból megvalósuló közbeszerzési eljárások különös szabályai	245
7.2. Központosított közbeszerzés	247
7.3. In-house beszerzések	249
8. Törekvések, új irányok	251
8.1. Fenntartható közbeszerzés	252
8.1.1. Zöld közbeszerzés	252
8.1.2. Szociális közbeszerzés	253
8.1.3. Innovatív közbeszerzés	254
8.2. A verseny tisztasága, korrupció elleni küzdelem	254
8.3. Az adminisztrációs terhek csökkentése	256
Felhasznált irodalom	258

9. FEJEZET (Erdős Éva)

Nemzetközi, illetve európai adójogi konfliktusok és kezelésük módjai	261
1. Bevezetés	261
2. A nemzetközi és európai adójog: a konfliktusok keletkeztetésének joga	262
2.1. A nemzetközi adójog fogalma, jellemzői	262
2.2. Nemzetközi és európai adójogi konfliktusok	265
3. A kettős adóztatási konfliktus kialakulásának leggyakoribb okai	265
4. A nemzetközi adójog mint az adózási konfliktusok feloldásának joga	268
4.1. A kettős adóztatási konfliktus feloldásának módszerei a nemzetközi adójogban	269
4.2. Az adódiszkrimináció és a káros adóverseny konfliktusának feloldása a nemzetközi adójogban	271
5. Az európai adójog és adóharmonizáció mint az adózási konfliktusok feloldásának joga	273
5.1. A kettős adóztatási konfliktus feloldása az európai adójogban	274

5.2. Az adódiszkrimináció, az adóelkerülés és a káros adóverseny konfliktusának feloldása az európai adójogban.....	276
5.3. Az uniós és a tagállami adójog összeütközéséből adódó konfliktus feloldása	278
Felhasznált irodalom	279

10. FEJEZET (Szilovics Csaba)

Az optimális adórendszer feltételeiről.....	281
1. Az optimális adórendszerre irányuló kutatások áttekintése	281
2. Az optimális adórendszer fogalmáról és feltételeiről általános megközelítésben	283
3. Az optimális adórendszerről közgazdasági megközelítésben	286
4. A jogi norma szerepe az optimális adórendszer kialakításában	288
4.1. Az adójogi norma szerepe a helyes adórendszer kialakításában.....	288
4.2. Az adóreformok szerepe az optimális adórendszer kialakításában.....	289
4.3. Az adójogi norma egyszerűsítése, fejlesztése	291
4.4. Az adóhatóság szerepe az optimális adórendszer kialakításában	293
4.5. Az adóteher szerepe az optimális adórendszer kialakításában.....	295
4.6. A szankció szerepe a helyes adórendszer kialakításában.....	297
5. Az optimális adórendszer feltételeiről erkölcsi megközelítésben	299
5.1. Az igazságosság szerepe a jogban.....	299
5.2. Az igazságosság fogalmának gyakorlati értelmezése az optimális adóztatásban.....	301
5.3. Az egyenlő adóterhelés érzékelésének problémája.....	303
5.4. Az azonosság és csoportba sorolás vizsgálata	305
Felhasznált irodalom	308

II. RÉSZ: OPERATÍV ADÓZÁSI PÉNZÜGYTAN

11. FEJEZET (Szilovics Csaba)

Az adók rendszerezése – az adózás anyagi és eljárási jogi szabályozása.....	311
1. Az adó fogalma	311
1.1. Az adó mint a pénzügyi rendszer legfontosabb eleme.....	311
1.2. Az adó mint tulajdoni korlátozás	313
1.3. Az adó állam általi meghatározása.....	315
1.4. Az adó alanyának meghatározása általános módon	316
1.5. Az ellenszolgáltatás kérdése	317
1.6. A kényszer és a szankció szerepe az adózásban.....	318
1.7. Az adózás célja és az állam működése.....	318
2. Az adó mint társadalmi és jogviszony.....	319
2.1. Az adójogviszony létrejöttének elvi folyamata.....	320
2.2. Az adózás mint társadalmi kapcsolatrendszer.....	320

2.3. Az adóügyi jogviszony.....	321
2.3.1. Az adóalany.....	321
2.3.2. Az adójogviszony alanya és tartalma.....	322
2.3.3. Az adóhatóság.....	323
2.3.4. Az adótárgy.....	323
2.3.5. Az adóalap.....	324
2.3.6. Az adó mértéke.....	324
2.4. Az adómentességek.....	325
2.5. Az adókedvezmények.....	326
3. Az adórendszer.....	326
3.1. Az adórendszer fogalma.....	326
3.2. A modern adórendszer kialakulása.....	327
3.3. A modern adórendszer kialakulásának feltételei.....	329
3.3.1. A pénzadó általánossá válása.....	329
3.3.2. Az adók rendszeressége.....	329
3.3.3. Az adókötelezettség általánossága.....	330
3.3.4. A jogállam kiépülése.....	330
4. Adóztatási alapelvek.....	331
4.1. A klasszikus adóztatási alapelvek.....	332
4.2. A modern alapelvek.....	333
5. Az adók rendszerezése.....	334
Felhasznált irodalom.....	339

12. FEJEZET (Honyek Péter)

A magánszemélyek jövedelemadóztatásának jogi szabályozása.....	341
1. A magánszemélyek jövedelemadóztatásának alapelvei.....	341
2. Az adó alanya.....	342
3. Az adóztatás jogcíme.....	342
4. Az adó alapja, a jövedelem.....	344
5. Az adó mértéke.....	345
6. Összevonás alá eső jövedelmek.....	346
7. Adóelőleg.....	347
8. Kedvezmények.....	348
9. Rendelkezés az adó felett.....	349
10. Külön adózó jövedelmek.....	350
11. Béren kívüli és egyes meghatározott juttatások.....	352
12. Adómentességek.....	353
13. Egyéni vállalkozók.....	354
14. Östermelők.....	355
15. Adóbevallás.....	356
16. Nyilvántartás-vezetési kötelezettség.....	357
17. A kettős adóztatás elkerülése.....	358

18. Alternatív adózási módok.....	358
Felhasznált irodalom	359

13. FEJEZET (Sike Olga)

Az általános forgalmi adó.....	361
1. Alkalmazási (azaz személyi, tárgyi és területi) hatály	361
1.1. Személyi hatály.....	361
1.2. Tárgyi hatály	363
1.3. Területi hatály – a teljesítés helye	365
2. Az adófizetésre kötelezett személye.....	368
2.1. Az adófizetésre kötelezett személye termékértékesítés esetében.....	369
2.2. Az adófizetésre kötelezett személye szolgáltatásnyújtás esetében.....	369
2.3. Az úgynevezett belföldi fordított adózás	370
2.4. Az adófizetésre kötelezett személye termék Közösségen belüli beszerzése esetében	371
2.5. Az adófizetésre kötelezett személye termék importja esetében	371
3. Fizetési kötelezettség keletkezésének időpontja	371
3.1. Általános szabály	372
3.2. Különös szabályok	372
3.3. A fizetendő adó megállapításának időpontja termék Közösségen belüli beszerzése esetén.....	374
3.4. A fizetési kötelezettség megállapításának időpontja termék importja esetében	375
4. Az adó alapja	375
4.1. Termékértékesítés, a szolgáltatásnyújtás adóalapja	375
4.2. Az adó alapja termék Közösségen belüli beszerzése esetén	376
4.3. Az adó alapja termék importja esetében	377
4.4. Az adó alapjának forintban történő megállapítása	377
5. Az adó mértéke.....	377
6. Az adó alóli mentesség.....	377
6.1. A tevékenység jellegére tekintettel mentes ügyletek	378
6.2. Adó alóli mentesség az ügylet valamely nemzetközi vonatkozása miatt	379
7. Az adó levonása.....	380
7.1. Az adólevonási jog keletkezésének időpontja.....	380
7.2. Az adólevonási jog terjedelme	380
7.3. A levonási jog tárgyi feltétele.....	381
7.4. Az adólevonási jog korlátozása.....	381
7.5. Tárgyi eszköz, vagyoni értékű jog beszerzése	382
8. Az adó nyilvántartása, megállapítása, bevallása	382
9. A számlázás szabályai	383
9.1. A számlaadás alóli mentesülés	383
9.2. A bizonylatok megjelenési formái	383

9.3. A bizonylatok adattartalma	384
9.4. A számla módosítása	384
9.5. A számlakibocsátás határideje.....	384
10. Az adómegállapítás különös esetei.....	384
10.1. Alanyi adómentesség	384
10.2. Pénzforgalmi elszámolás.....	385
10.3. Utazásszervezési szolgáltatás adózása.....	385
10.4. Használt ingóságokra (műalkotásokra, gyűjteménydarabokra, régiségekre) vonatkozó adómegállapítás	385
10.5. Mezőgazdasági termelők kompenzációs rendszere	386
Felhasznált irodalom	386

14. FEJEZET (Borók Tímea)

A társasági adó	389
1. Alapelvek.....	389
2. A társasági adó alanyai	390
3. Társaságiadó-alanynak nem minősülő szervezetek.....	391
4. Teljes körű és korlátozott adókötelezettség.....	392
5. A társaságiadó-kötelezettség keletkezése és megszűnése	393
6. A társaságiadó-kötelezettség tartalma	394
7. A társasági adó alapja	394
7.1. Jövedelem- (nyereség-) minimum	395
7.2. A társasági adó alapját módosító tételek	395
7.3. Elhatárolt veszteség felhasználása	395
8. Tartalékok képzése kapcsán alkalmazandó módosító tételek.....	396
9. Értékcsökkenés, értékcsökkenési leírás	397
10. K+F adóalap-kedvezmény	397
11. Kisvállalkozói kedvezmény	398
12. A szakképzés és foglalkoztatás kedvezményei.....	399
12.1. Szakképzés kedvezménye.....	399
12.2. Pályakezdő, munkanélküli, egyéb személy foglalkoztatása	400
12.3. Megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatásának kedvezménye.....	400
12.4. Mikroállalkozó adózó kedvezménye	400
13. Immateriális jószághoz kapcsolódó kedvezmények	400
13.1. Kapott jogdíj kedvezménye	400
13.2. Bejelentett immateriális jószág kedvezménye	401
13.3. A jogdíjbevételelre jogosító immateriális jószág átruházása	401
14. A kapott (járó) osztalék, részesedés	401
15. Alultőkésítés.....	402
16. Elismert, nem elismert költség, ráfordítás.....	402
17. Kapcsolt vállalkozások között alkalmazott árak	402

18. Az adó mértéke.....	403
19. Adókedvezmények.....	403
19.1. Kis- és középvállalkozások adókedvezménye.....	403
19.2. Fejlesztési adókedvezmény.....	404
19.3. Látvány-csapatsportok, előadó-művészeti szervezetek, filmalkotások támogatása.....	405
19.4. Előadó-művészeti szervezetek támogatásának adókedvezménye.....	405
19.5. Filmalkotás támogatásának adókedvezménye.....	406
19.6. Rendelkezés az adóról.....	406
20. Fizetendő adó, adóelőleg, feltöltés.....	406
Felhasznált irodalom.....	407

15. FEJEZET (Esküdt Gábor)

A jövedéki termékek adóztatásának joga.....	409
1. A jövedék „rendszerbeli” helye.....	409
1.1. A jövedéki adó jellemzői, fogalma.....	409
1.2. A jövedéki adó helye a költségvetésben.....	410
1.3. A jövedéki adójog a jogforrások rendszerében.....	411
2. A jövedéki adótörvény hatálya, hatásköri és illetékességi szabályai, elv- és fogalomrendszere.....	412
2.1. A jövedéki adótörvény hatálya.....	412
2.2. Hatáskör és illetékesség a jövedéki adótörvényben.....	412
2.3. A jövedéki adótörvény elv- és fogalomrendszere.....	413
3. Jövedéki termék belföldi előállítás.....	414
3.1. Jövedéki termék előállítása, fogalmi elemei és kivételei.....	414
3.2. Jövedéki termék belföldi előállításának megkezdési feltételei.....	416
4. Jövedéki termék adómentes felhasználása belföldön.....	417
4.1. Keretengedélyes tevékenység megkezdésének feltételei.....	417
5. A jövedéki termékek belföldi előállításához és adómentes felhasználásához kapcsolódó adózási szabályok.....	418
5.1. Anyagi jogi fogalmak.....	418
5.1.1. Adókötelezettség.....	418
5.1.2. Adófizetési kötelezettség.....	420
5.2. Eljárásjogi szabályok.....	420
5.2.1. Adó-visszaigénylés.....	420
5.2.2. Önadózás.....	420
5.2.3. Adóbevallás.....	421
5.2.4. Vámhatóság általi adómegállapítás.....	421
5.2.5. Termékmérleg-havizárás.....	422
5.2.6. Magánfőzésre vonatkozó eltérő szabályok.....	423
5.2.7. Dohánygyártmányok speciális szabályai.....	423
5.2.8. Kötelező érvényű vámtarifa-besorolás (KÉV).....	424

6. A jövedéki termékek kereskedelmének szabályrendszere.....	424
6.1. Jövedéki termékek kereskedelme a Közösségen belül	424
6.2. Jövedéki termékek importja, exportja.....	427
6.3. Jövedéki termékek nagykereskedelme belföldön	427
6.4. Jövedéki termékek kiskereskedelme belföldön	428
7. Jövedéki termékek ellenőrzése.....	429
7.1. A hatósági felügyelet.....	429
7.2. Jövedéki ellenőrzés	430
7.3. Adóellenőrzés.....	430
8. Jogkövetkezmények	431
8.1. Adóbírság	431
8.2. Mulasztási bírság	432
8.3. Jövedéki bírság.....	432
8.4. Intézkedések.....	433
8.4.1. Lefoglalás.....	433
8.4.2. Elkobzás.....	433
8.4.3. Üzletbezárás.....	434
Felhasznált irodalom	434

16. FEJEZET (Magony Krisztina – Demeter Zsuzsa)

A magyar adóharmonizáció főbb állomásai, további törekvései

– a forgalmi és jövedéki adók területén	437
FORGALMI ADÓ.....	437
1. Történeti áttekintés.....	437
2. Magyarország csatlakozási szerződésében rögzített eltérések	439
3. A 2006/112/EK tanácsi irányelv tagállami mozgásteret biztosító rendelkezései	440
3.1. Derogációs kérelem	440
3.2. Adókulcsok	440
3.3. Levonási tilalmak.....	442
3.4. Értékhatárok.....	443
3.5. EU-n kívüli állam és a tagállam közötti adóztatási jogkör	443
4. Az Áfa Bizottság szerepe	444
5. Az áfa jövőjével kapcsolatos közösségi szintű célkitűzések.....	445
5.1. Egyszerűbb áfarendszer	445
5.2. Hatékonyabb áfarendszer.....	446
5.3. Szilárdabb áfarendszer	447
JÖVEDÉKI ADÓ	447
6. A jövedékiadó-harmonizáció további lépései.....	447
6.1. A horizontális irányelv	448
6.2. Az energiaadó-irányelv aktuális felülvizsgálata	449
6.3. Az alkoholok adóztatása	450

6.3.1. Denaturálás	450
6.3.2. A Bérfőzés derogációja	451
6.3.3. Magánfőzés	451
6.3.4. Alkoholtermékek adómértéke	452
6.4. A dohánygyártmányok adóztatása.....	452
Felhasznált irodalom	452

17. FEJEZET (Varga Árpád)

Az adóigazgatás alapjai, az adózás rendjéről szóló törvény szabályai.....	453
1. Alapelvek.....	453
1.1. A megkülönböztetés nélküli eljárás elve.....	453
1.2. Tájékoztatási kötelezettség	454
1.3. A méltányos eljárás elve.....	454
1.4. Szerződések, ügyletek minősítése.....	454
1.5. Rendeltetésszerű joggyakorlás.....	454
1.6. Törvénybe vagy jó erkölcsbe ütköző magatartás adóztatása	455
2. A törvény hatálya.....	455
2.1. Területi hatály	455
2.2. Tárgyi hatály	455
3. Az adózó.....	456
3.1. Képviselő	456
4. Adóhatóságok	457
5. Egyes adókötelezettségek.....	457
5.1. Bejelentés	457
5.2. Nyilvántartásba vétel	458
5.3. Adómegállapítás.....	458
5.4. Bevallás.....	459
5.5. Az adó megfizetése	460
5.6. Bizonylatok, könyvvezetés, nyilvántartás.....	460
6. Adótitok.....	461
6.1. Az adótitok felhasználása.....	461
7. Ellenőrzés	461
7.1. Az ellenőrzés fajtái.....	462
7.2. Az ellenőrzés folyamata.....	464
7.3. Az ellenőrzés megindítása, lefolytatása	466
7.4. Az adózó jogai és kötelezettségei	467
7.5. Az adóhatóság jogai és kötelezettségei	468
7.6. Az ellenőrzés befejezése	469
8. Hatósági eljárás	469
8.1. Utólagos adómegállapítás	469
8.2. Az adó soron kívüli megállapítása	470
8.3. Az adó feltételes megállapítása.....	471

8.4. A szokásos piaci ár megállapítása	472
9. Jogkövetkezmények	472
9.1. Késedelmi pótlék	472
9.2. Önellenzési pótlék	473
9.3. Adóbírság	473
9.4. Mulasztási bírság	474
9.5. Intézkedések.....	475
10. Jogorvoslatok	475
11. Fizetési halasztás, részletfizetés, adómérséklés.....	477
12. Végrehajtás.....	478
12.1. Eljáró hatóságok.....	478
12.2. Végrehajtható okirat.....	479
12.3. A Végrehajtási eljárás megindítása	479
12.4. Átvezetés és visszatartási jog.....	480
12.5. Az egyes végrehajtási cselekmények.....	480
12.6. Jogorvoslat a végrehajtási eljárásban.....	481
12.7. Behajthatatlan adótartozás nyilvántartása.....	481
13. Elévülés.....	481
Felhasznált irodalom	482

18. FEJEZET (Varga Árpád)

Adóhatóságok	483
1. Adóhatóságok felügyelete	483
2. Nemzeti Adó- és Vámhivatal	484
2.1. A NAV feladatköre	486
2.2. A NAV adóztatási szerve.....	487
2.2.1. Alsófokú adóigazgatási szervezet	488
2.2.2. Középfokú adóigazgatási szervezet.....	488
2.3. A NAV vámszerve	489
2.3.1. Alsófokú vámigazgatási szerv	490
2.3.2. Középfokú vámigazgatási szerv	492
3. Önkormányzati adóhatóság.....	493
3.1. Helyi adók.....	493
3.2. Gépjárműadó.....	494
3.3. Ebrendészeti hozzájárulás.....	495
3.4. Kormányhivatal mint adóhatóság	495
4. Együttműködés az adóhatóságok között	495
Felhasznált irodalom	496

III. RÉSZ: TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI PÉNZÜGYEK

19. FEJEZET (Novoszáth Péter)

A társadalombiztosítás közpénzügyi (gazdasági) vonatkozásai.....	497
1. Bevezetés.....	497
2. Az egészségügyi és az állami nyugdíjrendszer észlelt minősége.....	497
3. A pénzügyi és gazdasági válság többdimenziós hatásai a társadalombiztosítási alapok működésére	500
4. A társadalombiztosítási rendszerek előtt álló legfontosabb kihívások.....	505
4.1. A társadalombiztosítási rendszerek fiskális fenntarthatóságának biztosítása.....	506
4.2. A nők, a fiatalabb és idősebb munkavállalók, a munkaképes inaktívak, a mélyszegénységben élők, a romák munkaerő-piaci részvételének növelése.....	508
4.3. Az egészségügyi rendszerek fenntarthatóságának biztosítása	510
4.4. A nyugdíjrendszerek pénzügyi fenntarthatóságának biztosítása.....	513
4.5. A nyugellátások értékének megfelelő szinten tartása.....	514
4.6. Nyugdíjreformok szükségessége az Európai Unióban	516
5. A 2010 után az egészségügyi és a nyugdíjrendszer területén, Magyarországon végrehajtott reformok legfőbb jellemzői	517
5.1. Az egészségügyi rendszer konszolidációja	517
5.2. A négypilléres magyar nyugdíjrendszer átalakítása.....	521
Felhasznált irodalom	529

20. FEJEZET (Lóránt Szabolcs)

A társadalombiztosítás jogi szabályozása, a járulékok rendszere, főbb fajtái	531
1. Alapelvek.....	531
1.1. Biztosítási kötelezettség.....	531
1.2. Társadalmi kockázatközösség.....	532
1.3. Biztosítási elv és társadalmi szolidaritás.....	532
1.4. Állami felelősség	532
2. Társadalombiztosítási ellátások.....	532
3. Biztosítottak, biztosítással járó jogviszonyok	533
3.1. Biztosítottak	533
3.2. Nem biztosítottak	535
3.3. A biztosítás időtartama, többes biztosítás	536
4. A tb-ellátások fedezetét biztosító járulékok	536
5. Járulékalap.....	537
5.1. Járulékalapot képező jövedelmek	537
5.2. Járulékalapot nem képező jövedelmek	537
5.3. Önfoglalkoztatók járulékalapja.....	538
6. Járulékkedvezmények	539

6.1. Mentesség egyes tb-járulékok alól.....	539
6.2. Családi járulékkedvezmény	539
7. Nem biztosítottak	540
7.1. Egészségügyi szolgáltatásra jogosultak	540
7.2. Baleseti ellátásra jogosultak	541
7.3. Nyugdíjra szerződők	541
8. Nyilvántartás, bevallás, bejelentés	542
9. Nemzetközi tb-ügyek, európai uniós előírások.....	543
10. Szociális hozzájárulási adó	544
10.1. Adóalanyok	545
10.2. Adófizetéssel járó jogviszonyok	545
10.3. Adóalap	546
10.4. A szociális hozzájárulási adó és a tb-járulék összefüggései.....	548
10.5. Adókedvezmények.....	548
11. Egyéb járulékok.....	550
12. Egészségügyi hozzájárulás.....	550
12.1. Magánszemélyeket terhelő 14 százalékos eho.....	551
12.2. Magánszemélyeket terhelő 6 százalékos eho.....	551
12.3. Kifizetői százalékos eho.....	552
Jogszabályjegyzék	552

21. FEJEZET (Prugberger Tamás – Barta Judit)

A foglalkoztatói kiegészítő nyugdíj megszervezésének és finanszírozásának

útjai az Európai Gazdasági Térség államaiban és Magyarországon	553
1. Bevezetés.....	553
2. A foglalkoztatói nyugdíjrendszer előzménye	555
3. Az üzemi kiegészítő nyugdíjrendszerek fő formái.....	557
4. A magán-nyugdíjpénztári rendszer mint a kiegészítő nyugdíj sikertelen magyar kísérlete	559
5. A magyar foglalkoztatói nyugdíj jellemzői	560
6. Az alap- és kiegészítő társadalombiztosítás állami részvételű önkormányzati alapon, beépítve az államháztartásba és a költségvetésbe.....	563
Felhasznált irodalom	566

IV. RÉSZ: AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS OPERATÍV PÉNZÜGYI MENEDZSMENTJE

22. FEJEZET (Dancsó József)

A Magyar Államkincstár szerepe a közszféra pénzügyi menedzsmentjében

1. A Magyar Államkincstár tevékenysége.....	567
2. A közszféra operatív pénzügyi menedzsmentje (pénzforgalma).....	570
2.1. Az államháztartás körében nyújtott pénzforgalmi szolgáltatások.....	570
2.2. Kincstári forint- és devizaszámla-vezetés.....	571

2.3. Készpénzforgalom	572
2.4. Valutaforgalmazás	572
2.5. Kincstári kártya	572
2.6. Állampapír-forgalmazás és Kincstári Start-értékpapírszámlák	573
2.7. Hatósági letétkezelés	574
3. Kincstári költségvetés, elemi költségvetés	574
3.1. Likviditási terv	575
3.2. Kincstári előirányzat-nyilvántartás	576
3.3. Előirányzatok módosítása, átcsoportosítása	577
3.4. Intézményi saját hatáskörű módosítás	578
3.5. Intézményfinanszírozás	578
3.6. Közteher-befizetési kötelezettség teljesítése	580
3.7. A kincstári ügyfélkörön kívülre irányuló nagy összegű átutalások előzetes bejelentési kötelezettsége	580
3.8. Kincstári körön, illetve Kincstáron kívüli számlák forgalmának kincstári bejelentése	581
3.9. Tartozásállomány	582
3.10. EAdat rendszer	582
3.11. Kincstári költségvetési jelentés – időközi költségvetési jelentés	582
4. Az önkormányzati rendszer finanszírozási és pénzforgalmi rendje, valamint a támogatások ellenőrzése	583
4.1. Nettó körü és nettó körön kívüli támogatások utalása	583
4.1.1. Nettó finanszírozás	584
4.1.2. Nettó körön kívüli, bruttó finanszírozás	584
4.2. Az Önkormányzatok számlavezetése	585
4.3. Adatszolgáltatások, nyilvántartások	585
4.4. Önkormányzatok gazdasági helyzetének változása	585
4.5. Önkormányzatok eladósodásának kontrollja	586
4.6. Önkormányzati alrendszeren kívüli feladatellátás	587
4.7. Felülvizsgálati és ellenőrzési tevékenység, hatósági feladatok	587
Felhasznált jogforrások	589

23. FEJEZET (Főmötör Barna – Nagy Róza – Pere Andrea)

A Magyar Nemzeti Bank államháztartási pénzforgalmat érintő feladatai	591
1. Áttekintés a jegybankokról	591
2. A Magyar Nemzeti Bank jogállása, kapcsolata más szervekkel a jegybank-tv. alapján	592
2.1. A jegybank jogállása, alapítására vonatkozó szabályok összefoglalása	592
2.2. Az államháztartás működésének célja és ebben a jegybank szerepe	593
2.3. A Magyar Nemzeti Bank kapcsolata az államháztartással általában	593
2.4. A monetáris finanszírozás tilalma	594
2.5. Nyílt piaci műveletek	595

2.6. Az „állam ügynöke”	595
3. A Magyar Nemzeti Bank pénzforgalmat érintő feladatai.....	596
4. Kincstári Egységes Számla és devizaszámla	597
5. Nemzetközi kitekintés	597
5.1. A jegybank és az államháztartás kapcsolatának történeti áttekintése	597
5.1.1. A kelet-európai fejlődés közös jellemzői	598
5.1.2. A nyugat-európai fejlődés közös jellemzői.....	600
5.1.3. További kitekintés	601
5.2. Európai Unió események napjainkban (2014 és 2015 fordulója)	603
Felhasznált irodalom	606

24. FEJEZET (Husztai Ernő)

Seigniorage – a költségvetés és a jegybank sajátos kapcsolata	607
Irodalomjegyzék	610

V. RÉSZ: ÖNKORMÁNYZATI ÉS LOKÁLIS KORMÁNYZATI GAZDÁLKODÁS

25. FEJEZET (Gasparics Emese – Horváth Erika – Lentner Csaba)

A magyar önkormányzati rendszer gazdasági irányítása és koordinációja	611
1. A magyar önkormányzatiság fejlődéstörténetének főbb gazdasági vonatkozásai	611
2. Az önkormányzatok gazdálkodásának jogi-szabályozási környezete.....	613
2.1. Az önkormányzatok feladatai	614
2.2. Az önkormányzatok feladatellátáshoz kapcsolódó vagyona.....	617
2.3. Az önkormányzati költségvetés tervezése	618
2.4. A költségvetés végrehajtása, főbb számviteli-bizonylati szabályai	620
2.5. Éves költségvetési beszámoló (zárszámadás).....	624
2.6. Az önkormányzatok gazdálkodásának sajátos szabályai	626
2.7. Az államháztartás önkormányzatokra vonatkozó információs rendszere	627
3. A Kormányzati, illetve miniszteriális felelősség az önkormányzatokért	628
3.1. Főbb szabályozási keretek	628
3.2. Miniszterek feladat- és hatáskörei az önkormányzatokért.....	629
3.3. A belügyminiszter feladat- és hatásköre az önkormányzatokért	630
Felhasznált irodalom	636

26. FEJEZET (Lentner Csaba)

Önkormányzatok pénzügyi konszolidációja és működőképes

állapotban tartásuk eszközrendszere	637
1. Rendszertani bevezetés	637
2. A rendszerváltozás utáni gazdasági folyamatok az önkormányzatoknál	639
3. Az önkormányzati adósság elleni harc az Állami Számvevőszék munkájában	641

4. Konszolidációs kényszerek	642
5. Az önkormányzati adósságkonszolidáció folyamata és néhány elméleti összefüggése	645
6. Az újraeladósodás veszélyei és megakadályozásának eszközei	651
Felhasznált irodalom	655

27. FEJEZET (Berczik Ábel – Hopka Viktória – Kecskés Ádám – Peresztegi Gergely)

Az önkormányzatok megújult szerepe a közfeladatok ellátásában és ennek

gazdasági és finanszírozási alapjai 657

1. Előzmények, áttekintés	657
2. A megyei önkormányzatok feladatainak újradefiniálása	660
3. A települési önkormányzatok új közfeladatrendszerével kapcsolatban a gazdasági alapokra vonatkozó általános szabályozás	662
4. Az önkormányzatok által ellátott főbb közszolgáltatások átalakítása, a megújult ágazati feladatrendszer	664
4.1. Egészségügy	664
4.2. Igazgatás, általános önkormányzati ügyek	664
4.3. Köznevelés	665
4.4. Szociális és gyermekvédelem	666
4.5. Közművelődés, kultúra	667
5. Az önkormányzatok költségvetési gazdálkodására vonatkozó egyes szabályok	667
5.1. A költségvetési gazdálkodással kapcsolatos egyes szabályok	667
5.2. Költségvetési bevételek és kiadások	669
6. Az önkormányzatok finanszírozása	672

28. FEJEZET (Berczik Ábel – Hetei Tibor – Vig Gyula)

A központi költségvetési szervek, ezen belül a kormányhivatalok

és a járási hivatalok és a járási hivatalok gazdálkodásának szabályozása 677

1. A költségvetési szervekről általánosságban	677
2. A költségvetési szervek, ezen belül a fővárosi és megyei kormányhivatalok irányítása	678
3. A központi költségvetési szervek tevékenységi köre	681
4. A központi költségvetési szervek gazdálkodási tevékenységei	681
5. A költségvetési szerv szervezete, vezetése, a gazdasági szervezet	682
6. A kormányhivatalok szervezete, vezetése és gazdasági szervezete	687
7. A központi költségvetési szervek tervezési feladatai	688
8. A központi költségvetési szerv költségvetésének megállapítása	692
9. A központi költségvetési szerv költségvetésének végrehajtása	694
9.1. Az előirányzatok megváltoztatása	694
9.2. Az előirányzatok megváltoztatása irányító szervei hatáskörben	696
9.3. Az előirányzatok megváltoztatása a költségvetési szerv hatáskörében	697

9.4. A kötelezettségvállalás, a pénzügyi ellenjegyzés	699
Felhasznált irodalom	702

29. FEJEZET (Gregóczki Etelka)

A helyi adók és a gépjárműadó – a helyi adók tervezése, beszedése,

gazdasági szerepe	703
1. Történelmi előzmények.....	703
2. A helyi adók általános jellemzői	704
3. A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény általános rendelkezései	705
4. Vagyoni típusú adók.....	708
4.1. Az építményadó	709
4.2. Telekadó	711
5. Kommunális jellegű adók	711
5.1. Magánszemély kommunális adója.....	711
5.2. Idegenforgalmi adó	712
6. A helyi iparüzési adó	716
7. Gépjárműadó	720
8. Az önkormányzati adóhatóság által végzett ellenőrzés.....	724
9. A helyi adók nyilvántartása	726
9.1. Információszoigálgáttatási, -közzétételi rendszer.....	727
10. A költségvetési támogatáshoz kapcsolódó beszámítás gyakorlata.....	728
Felhasznált irodalom	730

VI. RÉSZ: OPERATÍV ÁLLAMHÁZTARTÁSI MENEDZSMENT

30. FEJEZET (Printz János)

A költségvetési gazdálkodás és a beszámolás megbízhatóságának ellenőrzése 731

1. Bevezetés.....	731
2. A költségvetési szervek gazdálkodásának alapvetései	732
3. A költségvetési ellenőrzés	735
3.1. A költségvetési gazdálkodás ellenőrzésének főbb területei, témakörei	735
3.2. A költségvetési ellenőrzés típusai	736
4. A költségvetési szervek belső kontrollrendszere.....	737
4.1. Kontrollkörnyezet	739
4.2. Kockázatkezelés	743
4.2.1. A kockázatkezelés fázisai.....	743
4.3. Kontrolltevékenységek	745
4.4. Információ és kommunikáció	746
4.5. Nyomon követés (monitoring).....	747
4.5.1. A belső ellenőrzés	747
4.5.2. A belső ellenőrzés általános modellje	751
4.5.3. A belső ellenőrzés funkcionális függetlensége	753

5. A belső kontrollok megszervezésének szintjei az államháztartásban.....	754
5.1. Fejezetek, központi költségvetési szervek belső kontrollja	754
5.2. A belső kontrollok sajátosságai az önkormányzati szférában	754
6. Az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatának helyzete és sajátosságai.....	755
6.1. Az államháztartás könyvvizsgálatára vonatkozó nemzetközi követelmények, irányelvek	757
6.2. Az államháztartás új számviteli rendszerének hatása a könyvvizsgálatra és általában az ellenőrzésekre	758
6.3. Az éves költségvetési beszámoló részei.....	759
6.4. A költségvetési beszámoló mint az elemzések, értékelések információs bázisa.....	760
Felhasznált szakirodalom	761

31. FEJEZET (Lentner Csaba)

A vállalkozás folytatása számviteli alapelvének érvényesülése közüzemi szolgáltatóknál és a költségvetési rend szerint gazdálkodóknál – magyar, európai jogi és eszmetörténeti vonatkozásokkal	763
1. Rendszertani felvezetés.....	763
2. A vállalkozás folytatása alapelvének értékelése a nemzetközi és hazai szabályozás tükrében	764
3. A vállalkozás folytatása alapelvének fontossága a közüzemi szolgáltatóknál és a költségvetési rend szerint gazdálkodóknál.....	767
4. A támogatáspolitikai szabályozása az európai jogban.....	770
5. Eszmetörténeti vonatkozások az állami támogatások és a támogatás nélküli vállalati működés fenntartása kapcsán.....	772
6. A közüzemi szolgáltatások hatósági árszabályozásáról	774
7. Hatósági árszabályozás, illetve közüzemi szolgáltatóknál a vállalkozás folytatása alapelvének érvényesülése	777
8. Új trendek a költségvetési rend szerint gazdálkodók számviteli szabályozásában	778
1. melléklet. A rezsicsökkentések által érintett jogszabályok, illetve a hatósági árszabályozást biztosító törvények felsorolása	781
Felhasznált irodalom	782

32. FEJEZET (Farkas Szilveszter – Zsugyel János)

Public management.....	785
1. Az állami beavatkozás céljai és eszközei	785
1.1. Az állami beavatkozás legitimitására vonatkozó nézetek	785
1.2. Az állami beavatkozások kulcsterületei és ezek jellemzői	786
1.2.1. Szabályozás.....	786
1.2.2. Forrásteremtés és -újraelosztás	786

1.2.3. Közszolgáltatások nyújtása.....	786
1.2.4. Fejlesztéspolitika	787
1.2.5. Többszintű kormányzás	787
1.3. Az állami szerepvállalás átalakítására vonatkozó reformtörekvések	788
1.3.1. Reformtörekvések a közszektorban.....	788
1.3.2. Az új közszolgálati menedzsment (New Public Management)	789
2. A közszolgálati menedzsment eszköztárának alkalmazása a közszektor átalakítási folyamatában	790
2.1. Stratégiaalkotás a közszektorban	791
2.2. A költségvetési tervezés	792
2.3. Teljesítménymérés és -értékelés.....	794
2.3.1. Bevételi mutatók	795
2.3.2. Inputadatok	795
2.3.3. Eredmény- és hatásmutatók (output, outcome)	795
2.3.4. Egyéb mutatók	796
2.4. A hatékonyság és hatásosság mérése a közszektorban	796
3. A közszektor átalakítására vonatkozó nemzetközi és hazai tapasztalatok	798
3.1. A közszektor átalakításának tényezői.....	799
3.1.1. A külső tényezők.....	799
3.1.2. A belső források	799
3.1.3. Az átalakítás folyamata.....	799
3.1.4. Az akadályozó tényezők	800
3.1.5. A sikeres átalakítás alapvető tényezői	800
3.2. A közszektor átalakításának gyakorlata az OECD-országokban	801
3.3. A közszektor átalakítására irányuló magyarországi tapasztalatok értékelése.....	802
3.3.1. A 2006. évi államreform-elképzelések	803
3.3.2. A közszektor átfogó átalakítása a 2010. évi kormányváltást követő időszakban.....	804
Felhasznált irodalom	805

33. FEJEZET (Auer Ádám)

Corporate governance az állami vagy önkormányzati részvétellel működő gazdálkodó szervezetek esetében	807
1. A felelős társaságirányítás (corporate governance) fogalma.....	807
1.1. A corporate governance kialakulása: a szabályozott piacon (tőzsdén) jegyzett gazdasági társaságok.....	808
1.2. A szabályozott piacon nem jegyzett gazdálkodó szervezetek felelős társaságirányítási szempontból.....	810
1.3. Az állam részvételével működő gazdálkodó szervezetek	811
2. Az állami vagy önkormányzati részvétellel működő gazdálkodó szervezetek rendszertani elhelyezése	813

3. Az MNV Zrt. corporate governance ajánlásai	816
3.1. Az ajánlások helye a magyar felelős vállalatirányítási követelmények között	817
3.2. A felelős vállalatirányítási követelmények jogi minősítése	818
3.3. A Felelős Vállalatirányítási Ajánlások javaslatai	819
3.3.1. Az ajánlás hatálya, alanya	821
3.3.2. A társaság szervezeti rendszere	821
3.3.3. Az állam tulajdonosi szerepvállalása	821
3.3.4. A társaságok ellenőrzése	822
3.3.5. Személyzeti politika és összeférhetlenségi szabályok	823
3.3.6. Átláthatóság és nyilvánosságra hozatal	824
4. Befejezés	824
Felhasznált irodalom	825

34. FEJEZET (Zéman Zoltán – Tóth Antal)

Az önkormányzatok és közüzemi vállalatok teljesítményértékelése..... 829

1. Az önkormányzat – mint vállalkozás és mint közigazgatási szervezet – gazdálkodásának értékelése	829
1.1. Az önkormányzati vállalatok pénzügyi helyzetének, teljesítményének értékeléséhez használatos főbb mutatók	832
1.1.1. A pénzügyi helyzet vizsgálata	833
1.1.2. A jövedelemhelyzet vizsgálata	835
1.1.3. Jövedelmezőségi mutatók	837
1.1.4. Fedezeti mutatók	839
1.2. A főbb mutatók értelmezésének összehasonlítása a vállalati (önkormányzati tulajdonú), illetve a közigazgatásban működő önkormányzatok teljesítményének értékelésében	840
1.3. Értékelemzési módszerrel történő teljesítménynövelés a közüzemi szolgáltató szervezeteknél	845
1.3.1. Alapvetések az értékelemzés módszertanára	845
1.3.2. Egy önkormányzati közüzemi vállalat szolgáltatásának értékelemzéssel történő teljesítménynövelésének standard követelményei	847
Felhasznált irodalom	852

A kötet szerzői, lektorai	855